

PERSONÁLIE

František Hoffmann jubilující

23. února 1995 se v plném rozmachu tvůrčích sil dožil 75 let významný český historik a archivář PhDr. František Hoffmann, CSc. Litomyšlský rodák se stal zakladatelem a budovatelem moderního jihlavského archivu, v jehož čele v letech 1950 - 1969 stál. Při následujícím působení v Muzeu Vysočiny (1968 - 1970) už stačil pouze načrtnout kontury jeho struktury a působení, než byl odtud horlivými normalizátory odstraněn. Významně zasáhl do bádání o jihlavském právu, z něhož došel až k obecnějšímu právněhistorickému studiu v oblasti městské a horní ve středověkém českém státě. Stal se předním odborníkem na historii středověkého města v našich zemích vůbec, znalcem předhusitského a husitského období i kodikologickým odborníkem. Pro Jihlavu zůstane trvale také průkopníkem moderní historicko - popularizační publikační práce (podstatnější zhodnocení jeho činnosti a díla se objevilo v několika časopisech v roce 1990 při jubilentových sedmdesátinách). Ani v posledních letech nesložil ruce v klín a zejména dvěma díly zúročil svoje předchozí dlouholeté výzkumy. V roce 1992 vydané rozsáhlé soustavné kompendium "*České město ve středověku*", byť nemohlo vyjít v připraveném širším rozsahu, představuje i tak základní soubor znalostí o městském organismu i životě ve

všech oblastech a dimenzích a zůstane nadlouho východiskem dalších zpřesňujících studií. Nyní do tisku odevzdaná vzorná moderní edice jihlavských popravčích zápisů dává badatelům do rukou ve spolehlivé podobě významný pramen předhusitského a husitského období. Ocenění zlatou plakétou F. Palackého, udělené nedávno Akademií věd ČR, je skutečně ve správných rukách, jimž lze přát jen stále zdraví, které je zárukou toho, že nás ještě obdaří dalšími vynikajícími díly.

Karel Křesadlo

Karel Křesadlo padesátiletý

V Jihlavě je ještě hodně těch, kteří si dobře pamatují chvíli, když se v létě 1969 objevil v jihlavském okresním archivu obrýlený vytáhlý mladík, aby zde nastoupil místo odborného archiváře. Mladík se stal v příštích 25 letech nejen statným mužem, manželem a otcem, ale především jedním z největších současných znalců jihlavské historie. PhDr. Karel Křesadlo se narodil 18. prosince 1944 ve Slaném. Intelektuální prostředí jeho rodiny a převratný kvas doby měly zásadní vliv na formování jeho osobnosti. Především výborné rodinné zázemí mu dalo do vínku

k vrozenému smyslu pro krásno i smysl pro dobro a později také všeobecné znalosti a přehled. Již v průběhu gymnaziálních studií si vytvořil osobitý vztah k historii. Po maturitě v roce 1962 se však ke svému zklamání nedostal ke studiu svého oblíbeného dějepisu. Sen se mu vyplnil až po dvouleté pauze v roce 1964, kdy byl přijat ke studiu archivnictví na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Po absolvování vysokoškolského studia v roce 1969 nastoupil jako odborný archivář do Okresního archivu v Jihlavě. Přestože se dostal do neznámého prostředí daleko od domova, zanedlouho se ukázalo, že měl vlastně štěstí. Právě zde si totiž osvojil nejen praktické odborné základy, ale především tolik potřebné vlastnosti dobrého archiváře a historika: koncepčnost, kritičnost, schopnost rychlé a správné analýzy a především systematickosti. Ve spojení s vlastní odbornou připraveností, pílí a morálními zásadami tak měl Křesadlo od počátku svého jihlavského působení všechny předpoklady vyrůst v opravdového odborníka a historiografa. A on toho dokonale využil!

Dnes, po čtvrtstoletí usilovné každodenní práce, téměř vyčerpávajícím způsobem zvládl orientaci v nepřehledné pokladnici jihlavského archivu jakožto hlavního zdroje svých odborných prací, archivu, jehož se stal v roce 1978 ředitelem. Desítky jeho studií, odborných i populárních článků, statí, ale i přednášek a besed svědčí o jeho vysoké odborné erudici. Právě ta ve spojení s jeho osobitým, vysoce kultivovaným projevem získala Křesadlovi u nejširší veřejnosti velké jméno, u odborníků oprávněně punc skutečného odborníka.

Velmi ceněné a oblíbené jsou i jeho divadelní kritiky a recenze. Pro popularizaci jihlavské historie udělal svého času značný kus práce svými pravidelně otiskovanými články ve Zpravodaji města Jihlavy. A tak lze konstatovat, že PhDr. Karel Křesadlo zasáhl do kulturního a společenského života města nejen svým profesionálním přístupem historika a kulturního pracovníka, ale i jako milovník všech krás Jihlavy, a ačkoliv sám nejihlavák, i jejich neúnavný propagátor. Proto mu přeje-me do dalších let z celého srdce hodně zdraví,

osobního štěstí, rodinnou pohodu i tolik potřebný optimismus a tvůrčí potenci. Tak ať ti to, Karle, píše!

Zdeněk Jaroš

Karel Křesadlo - bibliografie

Narozen 18. 12. 1944 ve Slaném. Absolvent gymnázia ve Slaném (1962), archivnictví FF UK Praha (1969), PhDr. FF MU Brno (1984). Od r. 1969 odborný archivář Okresního archivu (dnes Státního okresního archivu) v Jihlavě, od r. 1978 jeho ředitel.

- *Městská správa Jihlava. Inventář sv. I. Listiny (1240)1269-1900(1929).* Jihlava, Okresní archiv 1972, 309 s. (s F. Hoffmannem)
- *Znovu na scénu (Zbraslavská kronika na výstavách).* Jiskra Jihlava, 1972, č.4, s. 4.
- *K původu a počtu studentů jihlavského jezuitského gymnázia v 17. století.* In: Moravské bratrské školství a jeho protějšky v 16. až 18. století. Přerov 1973, s. 136 - 140.
- *K dějinám města Slaného do porážky husitské revoluce.* Středočeský sborník historický 8, 1973, s. 55 - 69.
- *K dějinám města Slaného v 15. a 16. století.* Středočeský sborník historický 9, 1974, s. 119 - 134.
- *Správa a soudnictví ve Slaném v polovině 16. století.* Středočeský sborník historický 10, 1975, s. 173 - 182.
- *Jihlavské volební kapitoly. Za dělnickou Jihlavu.* Jiskra Jihlava, 1976, č. 73, 74, s. 4. - *Obecné blaho a osobní prospěch.* Tamtéž, č. 76, s. 4. - *Ve stínu hákového kříže.* Tamtéž, č. 79 - 81, s. 4.
- *K historiografii starších dějin Slaného.* Středočeský sborník historický 12, 1977, s. 196 - 206.
- *Setkání Zdeňka Nejedlého s Jihlavou.* Jiskra Jihlava, 1978, č. 12, s. 1, 4.
- *Říjen 1918 na Jihlavsku.* Jiskra Jihlava, 1978, č. 86, s. 3.
- *Jihlavské gotické umění v Praze.* Jiskra Jihlava, 1978, č. 92, s. 1 - 2.

- *125 let jihlavského archivu*. Jihomoravské okresní archivy 1977, Holešov 1978, s. 17 - 21.
- *Nejstarší polenské privilegium z roku 1479*. In: 500 let privilegia Viktorina z Kunštátu městu Polné. Polná 1979, s. 3 - 10.
- *K počátkům jihlavského hokeje*. Jiskra Jihlava, 1979, č. 19, s. 6.
- *Pozvání do historie*. Jiskra Jihlava, 1979, č. 86, s. 4.
- *Okres Jihlava*. In: Znaký a pečeti jihomoravských měst a městeček. Brno 1979, s. 217 - 238. (s F. Hoffmannem a I. Štárou)
- *Zpěv mu byl životem* (J. Pospíšil). Jiskra Jihlava, 1979, č. 16, s. 4.
- *Staletí Jihlavy v českém státě*. Jiskra Jihlava, 1979, č. 34/35, 37/38, s. 10, č. 39, 40, s. 4.
- *25 let socialistického archivnictví. Historie pomáhá dnešku*. Jiskra Jihlava, 1979, č. 77, 78, s. 4.
- *Z kroniky vítězného roku*. Jiskra Jihlava, 1980, č. 7, 38, 39, s. 4.
- *Helenínský most*. Jiskra Jihlava, 1980, č. 36/37, s. 5.
- *Poznámky k Jihlavským letopisům. Kroniky a fakta*. Jiskra Jihlava, 1980, č. 57, 58, s. 4.
- *Připomínky k historii obce Bukové*. Naše město, 1980, č. 12, s. 6.
- *Několik poznámek k zápisům schůzí ONV jako historickému prameni*. Jihomoravské okresní archivy 1980, Brno 1981, s. 52 - 54.
- *Ještě k historii obce Salavic*. Naše město, 1981, č. 4, s. 7.
- *Volební kapitoly z Jihlavska. Proti nebezpečí fašismu*. Jiskra Jihlava, 1981, č. 44, s. 4.
- *O jednom názvu obce (Kostelec)*. Jiskra Jihlava, 1981, č. 57, s. 3.
- *Počátky jihlavského hornictví*. Zpravodaj města Jihlavy, 1982, č. 5, 6, 3. strana obálky.
- *Jihlavské právo*. Zpravodaj města Jihlavy, 1982, č. 9, 10, 3. strana obálky.
- *Jihlavská pevnost*. Zpravodaj města Jihlavy, 1982, č. 11, 12, 3. strana obálky.
- *Z historie Jezdovic*. Naše město, 1982, č. 5, s. 30.
- *XI. mikulovské sympozium*. Jihomoravské okresní archivy 1981, Brno 1982, s. 23 - 25.
- *Z počátků dělnického hnutí*. Zpravodaj města Jihlavy, 1983, č. 9, 10, 3. strana obálky.
- *Hudební tradice Jihlavy*. Festival sborového umění Jihlava 1983 (program).
- *Z historie českého divadla v Jihlavě*. Programy Horáckého divadla v Jihlavě 1983, příloha.
- *Postavení a úkoly Okresního archivu v Jihlavě*. Zpravodaj města Jihlavy, 1983, č. 10, s. 5 - 6.
- *Jihlava 1233 - 1983*. Jihlava, MěNV 1983, 200 s.
- *Proměny ve staletích času*. Jiskra Jihlava, 1983, č. 60 - 87, s. 3 - 4. (se Z. Jarošem)
- *Jihlavská předměstí*. Zpravodaj města Jihlavy, 1984, č. 1 - 11, 3. strana obálky.
- *Rozpočet města Jihlavy v roce 1934*. Zpravodaj města Jihlavy, 1984, č. 3, s. 3 - 4.
- *Historie a současnost Jihlavy*. Jihlava, OV SAK 1984, 108 s. (se Z. Jarošem)
- *750 let Jihlavy a jihlavský archiv*. Jihomoravské okresní archivy 1983, Brno 1984, s. 15 - 16.
- *Jihlava. Věda a život* 29, 1984, s. 320 - 324.
- *Z historie školství v Brtnici*. Brtnický zpravodaj, srpen 1984, s. 3. (s E. Tomáškovou)
- *V Jihlavě před padesáti lety*. Zpravodaj města Jihlavy, 1985, č. 4, 9, 3. strana obálky.
- *V Jihlavě před šedesáti lety*. Zpravodaj města Jihlavy, 1985, č. 5, 10, 3. strana obálky.
- *V Jihlavě před sedmdesáti lety*. Zpravodaj města Jihlavy, 1985, č. 6, 11, 3. strana obálky.
- *V Jihlavě před osmdesáti lety*. Zpravodaj města Jihlavy, 1985, č. 7/8, 12, 3. strana obálky.
- *Fond JNV Jihlava - významný pramen k počátkům socializace na Jihlavsku*. In: Archivní dokumentace období výstavby socialismu. Brno 1985, s. 55 - 57.

- *V prvních dnech vítězství.* Jiskra Jihlava, 1985, č. 36/37, příl. s. 1.
- *Pod vedením maršála.* Tamtéž.
- *Bojovali za nás.* Tamtéž, s. 2.
- *Příběh jednoho mostu.* Tamtéž, s. 6.
- *Počátky lidové moci na Jihlavsku.* Jiskra Jihlava, 1985, č. 46/47, s. 2.
- *40 obyčejných ulic našeho města.* Zpravodaj města Jihlavy, 1985, č. 1, s. 2 - 3, č. 2, 3, 4, 10, s. 4 - 5, č. 5, 7/8, s. 6 - 7, č. 6, s. 3 - 5, č. 9, s. 7 - 8, č. 11, s. 6 - 8, č. 12, s. 3 - 5.
- *Mistři pěvci jihlavští.* Zpravodaj města Jihlavy, 1985, č. 2, 3, 3. strana obálky.
- *Jihlavské volební kapitoly.* Zpravodaj města Jihlavy, 1986, č. 1 - 12, 3. strana obálky.
- *Jihlava.* Města ČSSR. Praha, Pressfoto 1986, 124 s.
- *100 let železnice Jihlava - Veselí.* Zpravodaj města Jihlavy, 1987, č. 11, 12, 3. strana obálky.
- *Veřejná zeleň v minulosti Jihlavy.* Zpravodaj města Jihlavy, 1987, č. 1 - 10, 3. strana obálky.
- *Jihlavská předměstí.* Jiskra Jihlava, 1987, č. 11 - 17, s. 3 - 4.
- *Z historie jihlavské Zlaté hvězdy.* Jiskra Jihlava, 1987, č. 43, s. 3.
- *Z historie turistiky v Jihlavě.* Jiskra Jihlava, 1987, č. 58 - 61, s. 8.
- *O vzniku Besedy.* Jiskra Jihlava, 1987, č. 103/104, příl. s. 1.
- *700 let jihlavského školství.* Zpravodaj města Jihlavy, 1988, č. 1 - 12; 1989, č. 1 - 12; 1990, č. 1 - 12; 1991, č. 1, 3. strana obálky.
- *Mnichov 1938 a Jihlavsko.* Jiskra Jihlava, 1988, č. 75 - 80, s. 1, 3. (se Z. Jarošem)
- *Říjen 1918 v dějinách Jihlavska.* Jiskra Jihlava, 1988, č. 85/86, s. 10 - 12. (se Z. Jarošem)
- *K pětasedmdesátinám jihlavského hokeje. Sportovní jednička.* Jiskra Jihlava, 1989, č. 56 - 62, s. 8.
- *70 let F. Hoffmanna.* Jižní Morava 26, 1990, s. 323 - 324; Archivní časopis 40, 1990, s. 167 - 168; Vlastivědný sborník Vysočiny, oddíl věd společenských VII/1990, s. 259; Jihomoravské okresní archivy 1990, Blansko 1991, s. 31 - 32.
- *Gelnhausen ve Vídni.* Jihlavské listy, 1990, č. 31, s. 1.
- *Ještě ke Staré plovárně.* Jihlavské listy, 1990, č. 34, s. 3.
- *Masarykova jubilejní škola v Jihlavě.* In : Československé školství, učitelstvo a T. G. Masaryk. Přerov 1990, s. 136 - 138.
- *Ke jménům jihlavských ulic.* Zpravodaj města Jihlavy, 1990, č. 2, 3, s. 5 - 6, č. 5, s. 6 - 7, č. 7/8, s. 7 - 8; 1991, č. 2 - 7/8, 3. strana obálky.
- *TGM.* Zpravodaj města Jihlavy, 1990, č. 3, s. 1 - 3.
- *Lesy města Jihlavy.* Zpravodaj města Jihlavy, 1990, č. 10, s. 6 - 7.
- *V Jihlavě v prosinci 1890 - srpnu 1991.* Zpravodaj města Jihlavy, 1990, č. 12, s. 3; 1991, č. 2, s. 5, č. 3, s. 10, č. 4, s. 4, č. 5, s. 5, č. 6, s. 11, č. 7/8, s. 13 - 14.
- *500. výročí přijetí kompaktát v Jihlavě 1936.* In : Sborník příspěvků k 555. výročí vyhlášení basilejských kompaktát v Jihlavě 1436 - 1991. Brno - Jihlava 1991, s. 83 - 89.
- *Hudba pramenů. Nejstarší listiny a kodexy jihlavského archivu.* Jihlava, Muzeum Vysočiny a Okresní archiv 1991, 45 s. (se Z. Jarošem a R. Piskovou)
- *Oslavy v roce 1936.* Jihlavské listy, 1991, č. 24, s. 4, č. 26, s. 3, č. 34/35, s. 6.
- *Hudba pramenů (výstava).* Zpravodaj města Jihlavy, 1991, č. 6, s. 4.
- *Už celé století (Jihlavské listy).* Jihlavské listy, 1992, č. 99, s. 7.
- *Vznikly na dluh.* Tamtéž.
- *Studenti jezuitského gymnázia v Jihlavě.* Vlastivědný sborník Vysočiny, oddíl věd společenských VIII/1992, s. 119 - 129.
- *Deset ročníků "Jihlavských zajímavostí".* Tamtéž, s. 302 - 303.
- *Zápisy z věží kostela sv. Ignáce v Jihlavě.* Tamtéž, s. 305 - 306.
- *Kapitoly z historie Jihlavy.* Jihlava, Novina 1992, 192 s.
- *Archiv a restituce.* Rovnost, 1993, 9. 7., s. 3.
- *Heulos nebo Březinky.* Jihlavské listy, 1993, č. 58, s. 4.

- *Ke vzniku školy TGM*. Jihlavské listy, 1993, č. 63, s. 4.
- *Vily na výstavě*. Jihlavské listy, 1993, č. 79, s. 3.
- *August Sedláček jako student jihlavského gymnázia*. Vlastivědný sborník Vysočiny, oddíl věd společenských IX/1994, s. 151-157.
- *Rehabilitace, restituce a archiv*. Tamtéž, s. 294-296.
- *Moravské archiválie na výstavě v Mnichově*. Tamtéž, s. 296-297.
- *O jiných domech*. Tamtéž, s. 297-298.
- *František Hoffmann jubilující*. Tamtéž, s. 301.
- *Slaný od prvních zpráv do Bílé hory*. In : Kniha o Slaném. Slaný, MěÚ 1994, s. 43 - 64.
- *Jihlavská radnice*. Jihlava, MěÚ 1994, 60 s. (se Z. Jarošem)
- *Zemská hranice u Jihlavy*. Rovnost, 1994, 7. 4., s. 5.
- *K omezování městské samosprávy v Jihlavě v 18. století*. In: XXIII. mikulovské sympozium. Brno - Mikulov 1994. (v tisku)
- Redakční účast na společných publikacích jihomoravských okresních archivů 1973 - 1990.
- Od listopadu 1972 divadelní recenze inscenací Horáckého divadla v Jihlavě, jednotlivě též ochotníků, v Jiskře a Jihlavských listech, jednotlivě též v Rovnosti a Svoobodném Slově.
- Recenze historických a vlastivědných prací v odborném a dalším tisku.

Zdeněk Jaroš

Rudolf Radouš byl aktivním členem divadelního souboru Jiří Poděbradský nejen jako herec, ale pomáhal i v technické skupině. Také jeho výpěstky ovoce byly častokrát prezentovány na pravidelných výstavách v polenském muzeu.

Velkou láskou Rudolfa Radouše byla historie rodné Polné. Jako ekonom škrobárny Amylon zpracoval rozsáhlý rukopis "Škrobárenství na Polensku". Pro spolupráci s polenským muzeem byl získán již jako chlapec ředitelem Břetislavem Rérychem a pokračoval v ní i za správcovství Bedřicha Neubauera a dalších až do současnosti. Zasloužil se o přepis Rérychovy práce "Židé v Polné", která byla ukrytím za okupace značně poškozena. Přepsal také MUDra Karla Tureckého překlady latinských kronik polenských děkanů Václava Čapka, Petra Floriana a Josefa Varhánka, děkanskou kroniku Matěje Slugy a "Masopust na Polensku" Karoliny Tesařové. Rozmnožením po několika exemplářích a uložením na více místech bylo značně usnadněno jejich studium. Před časem dokončil Rudolf Radouš rukopisy "Jak šel rok za našich dědů a pradědů", "Průmysl, obchod a živnosti v Polné" a "Polenská krypta Žejdlců ze Šenfelda". Pracoval také v Klubu za historickou Polnou a přispíval do Polenského zpravodaje. Je také autorem několika desítek akvarelů s polenskými motivy. Různé historické památky na nich bylo možno dvakrát shlédnout na výstavě "Polná na obrazech".

Rudolf Radouš náhle opustil svoji rodinu i přátele. Odešel pracovitý dobrý člověk, všeobecně oblíbený, který nám bude ještě dlouho scházet.

Bohuslav Hladík

Za Rudolfem Radoušem (1920 - 1994)

30. září 1994 v Polné náhle zemřel Rudolf Radouš, člověk širokých zájmů. Ve svém rodném městě byl činným v řadě spolků. 52 let byl členem polenského Klubu filatelistů a jako sběratel poštovních známek vytvořil exponát "Olympijské hry", který několikrát vystavoval, mimo jiné v Jihlavě. U filatelistů byl i hospodářem a nakonec jednatelem.

Osobní vzpomínka na Vojtěcha Cveka

Potkával jsem ho na jihlavském náměstí se dvěma třemi knihami půjčenými v městské lidové knihovně v podpaží. Později, na začátku šedesátých let, jsme se již pravidelně setkávali v badatelně okresního archivu.

Tehdy byl již známým vlastivědným pracovníkem s předcházejícím zaměstnáním jako učitel

a archivář. V osobním styku na mě působil svým jedinečným vybroušeným jazykovým projevem a vtipnými, někdy jemně ironickými a sarkastickými glosami k dobovým poměrům. Na druhé straně to byl člověk velkoryse shovívavý a účastný posluchač. Jeho mínění a soudy prozrazovaly hluboké životní zkušenosti a prožitky, přetavené do bohatství myšlenek kultivovaných po desetiletí podnětnými duchovními zdroji. Byl nadšený březinovec.

Šíře jeho badatelských a vlastivědných zájmů a témat oscilovala od sledování regionální literární, hudební a výtvarné tvorby přes zájem o působení kantorů, kulturních pracovníků, knihkupců a kronikářů k postižení různých společenských aktivit a prezentace památek, činnosti kulturních zařízení a výročí. Po zevrubném studiu zachytil životy a díla vlastenců, umělců, pedagogů, vědců, kněží a dalších osobností spjatých s Vysočinou v publikaci *Lidé kraje mezi třemi vrchy*.¹

Komunikaci, kterou navazoval se čtenářem, považoval za dobrovolnou duchovní službu, přičemž sílu pro ni čerpal ze svého bohatého niterného života. Ve vztahu autora a čtenáře kladl vysoké požadavky na oba. Příležitostně se s trpkostí vyjadřoval k nízké úrovni vydávané literatury, ale i vkusu čtenářů. Během svých cest, při poznávání nálady a charakteru kraje, ve styku s tvůrci a jejich díly vystupoval jako pokorný a nenápadný návštěvník, posluchač nebo divák.

Na konci našich setkávání zůstává text na korespondenčním lístku napsaný před odchodem do nemocnice 18. listopadu 1978. V jeho závěru stojí bohužel už nesplněné: "K tomu O. Březinovi se snad budeme moci vrátit, jestli...". Vojtěch Cvek zemřel 20. ledna 1979 na prahu svých 76 let.

Poznámka

¹ O V. Cvekovi viz též Alois ŠIMKA, *K pětadesátinám vlastivědného pracovníka Vojtěcha Cveka*, VSV, odd. věd spol. V/1968, s. 137; též, *Vojtěch Cvek - poutník Vysočiny*, Jihlava 1992.

Lubomír Peltan